

MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMAS: TENDENCIJOS IR IDĖJOS

Rūta Girdzijauskienė
Lietuvos muzikos ir teatro akademija
Klaipėdos universitetas
2024

- Kodėl mokytojo kompetencijos švietimo bendruomenės dėmesio centre?
- Kokios yra mokytojo kompetencijos?
- Kam? Kaip? Kada?
- Iššūkliai ir geros praktikos pavyzdžiai

Kai nežinai kur eini, bet kuris kelias tenai nuves

Nežinomas autorius

Kodėl mokytojo kompetencijos švietimo bendruomenės dėmesio centre?

- **Švietimo kokybė:** Kompetentingi mokytojai yra labai svarbūs siekiant užtikrinti kokybišką švietimą, kuris yra labai svarbus mokinių sėkmei;
- **Atskaitomybė:** Švietimo sistemos vis labiau atsiskaito už mokinių pasiekimus, todėl reikia mokytojų, turinčių reikiamų įgūdžių ir žinių;
- **Profesinis tobulėjimas:** Kompetencijų akcentavimas skatina nuolatinį profesinį tobulėjimą, užtikrinantį, kad mokytojai būtų nuolat supažindinami su geriausia patirtimi ir švietimo naujovėmis;
- **Įvairūs mokymosi poreikiai:** Kadangi klasės tampa vis įvairesnės, mokytojams reikia įvairių kompetencijų, kad jie galėtų veiksmingai atsižvelgti į įvairius mokymosi stilius ir poreikius;
- **Politika ir standartai:** Daugelyje švietimo politikos kryptių ir standartų dabar reikalaujama konkrečių kompetencijų, kad mokytojai būtų atestuojami ir vertinami;
- **Švietimo reformos:** Tik įvairių kompetencijų turintys mokytojai gali perprasti reformos turinį ir prisidėti prie įgyvendinimo, būti lankstūs ir prisitaikyti prie kintančio švietimo kontekstų.

Švietimo paradigmų kaita

- Nuo rinkinio žinių ir gebėjimų prie jų taikymo plačiame ugdymo kontekste;
- Nuo mokytojo kompetencijų prie jų dermės su mokinių kompetencijomis;
- Mokytojas – klasėje, mokykloje, profesinėje bendruomenėje, švietimo sistemoje.

Viena diena su puikiu mokytoju yra geriau nei tūkstantis dienų stropaus mokymosi

Japonų patarlė

Kokios yra mokytojo kompetencijos?

Kompetencijos - tai įgūdžiai ir žinios, leidžiantys mokytojui sėkmingai dirbti. Kad mokiniai kuo geriau mokytųsi, mokytojai turi turėti įvairių kompetencijų. Ypač dirbant sudėtingoje aplinkoje, kurioje kasdien reikia priimti šimtus svarbių sprendimų (Jackson, 1990).

Kompetencija – asmens žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, vertybės, esančios žmogaus viduje ir pasireiškiančios sėkmingais žmogaus konkrečios srities veiklos, darbo rezultatais (Jucevičienė, 2007).

Mokytojo kompetencijos

Abbotsford School District

- Bendravimo ir tarpasmeniniai įgūdžiai;
- Organizavimas ir planavimas;
- Klasės valdymas;
- Pagalba ir įtraukimas;
- Vertinimas ir instruktavimas;
- Bendradarbiavimas ir komandinis darbas;
- Rūpestis ir įtrauktis;
- Lankstumas ir gebėjimas prisitaikyti.

Wing institutas

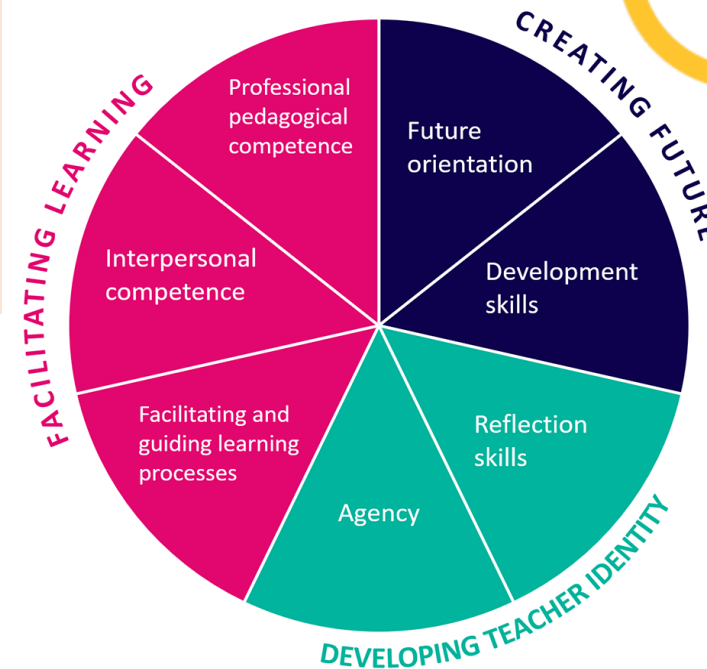
- Instrukcijų teikimas;
- Klasės valdymas;
- Formuojamasis vertinimas;
- Asmeninės kompetencijos.

Stekom universitetas

- Pedagoginė kompetencija;
- Socialinė kompetencija;
- Asmenybės kompetencija.

Filipinų nacionalinis tyrimų centras

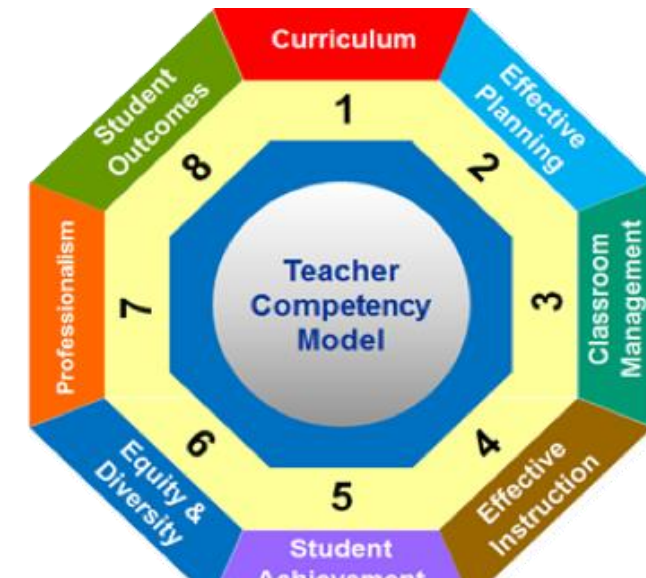
- turinio žinios ir pedagogika;
- mokymosi aplinka;
- besimokančiųjų įvairovė;
- mokymo programa ir planavimas;
- vertinimas ir ataskaitų rengimas;
- ryšiai su bendruomene ir profesinis įsitraukimas;
- asmeninis augimas ir profesinis tobulėjimas.

Open University of Applied Sciences

Aurora institute

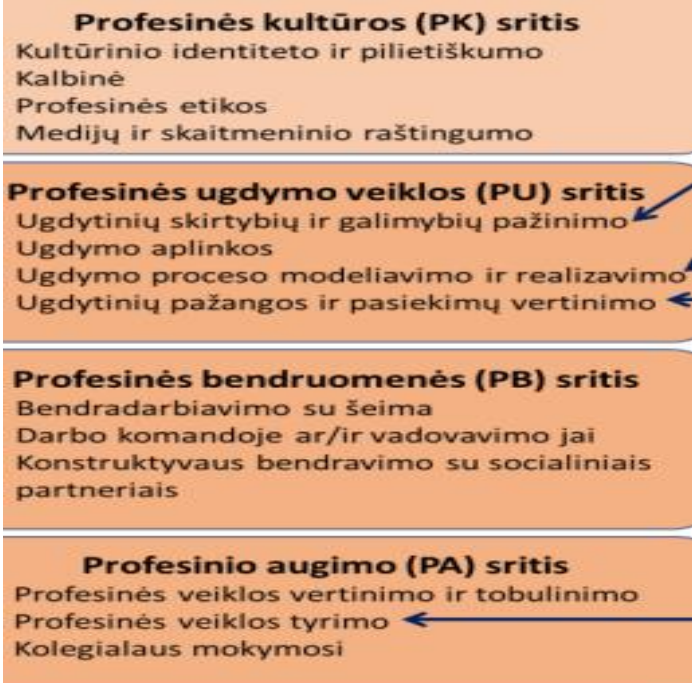
Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas (2007) nustato, kad mokytojo profesijos kompetenciją sudaro keturios kompetencijos: bendrakultūrinė, profesinė, bendroji ir specialioji.

- Dauguma Lietuvos mokytojų bent vieną kartą per pastaruosius dvylika mėnesių yra plėtoję savo profesinę kompetenciją įvairiuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose;
- Dažniausiai mokytojai renkasi dėstomojo dalyko metodikos, informacinių technologijų naudojimo bei ugdymo turinio planavimo ir organizavimo tematikų seminarus;
- Mokytojai apie galimybę tobulinti savo profesinę kompetenciją kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dažniausiai yra informuojami mokyklos administracijos arba informaciją randa mokytojams skirtose skelbimų lentose;
- Dauguma Lietuvos mokyklų mokytojų norėtų ateityje plėtoti profesinę kompetenciją: dalyko žinias, pamokos tikslų ir uždavinių formulavimą, dėstymo metodus, klasės valdymą, mokinių vertinimą bei įsivertinimą. Taip pat mokytojai pageidauja seminarų psichologine tematika, seminarų, skirtų tobulinti komunikavimo užsienio kalba, kompiuterinio raštingumo ir informacinių technologijų naudojimo pamokose įgūdžius.

Renaldas ČIUŽAS, Jolanta NAVICKAITĖ, Lidija UŠECKIENĖ (2009)

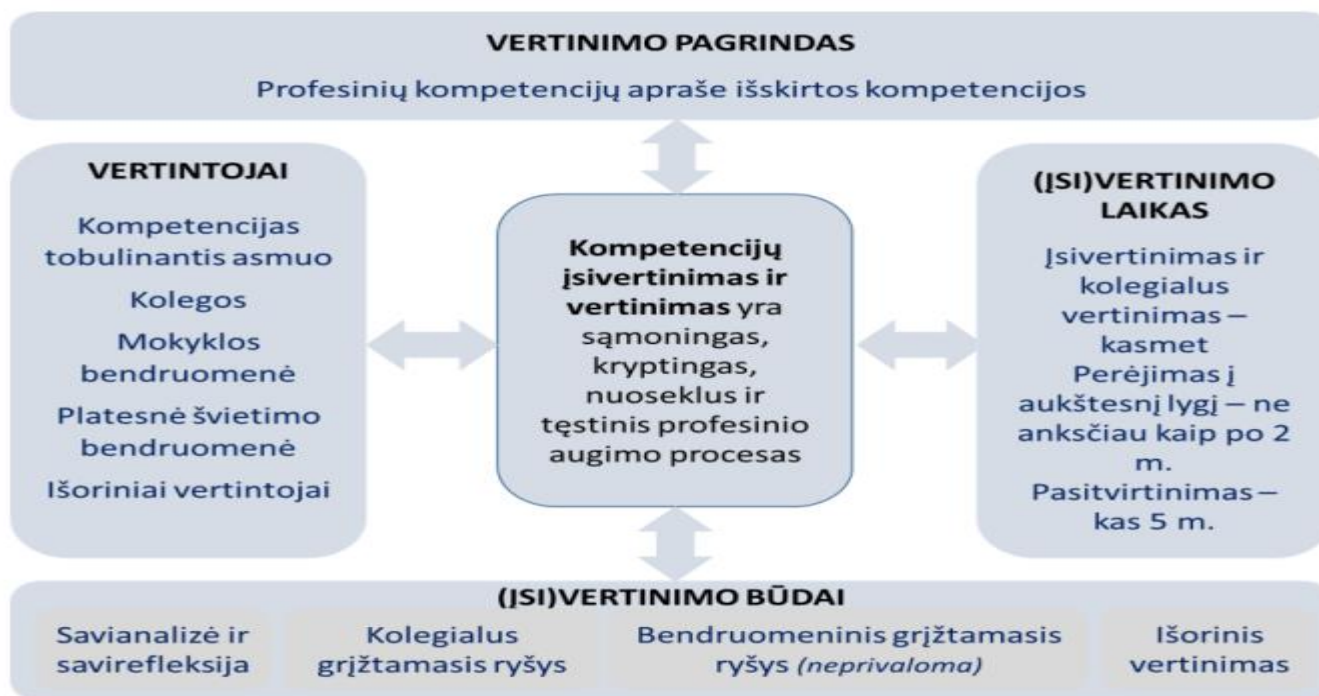
PEDAGOGO PROFESIJOS KOMPETENCIJŲ VERTINIMO RINKINYS

(Šiuolaikinių didaktikų centras 2021)

Pedagogo profesijos kompetencijų vertinimo rodikliai

- Pedagogo profesinės kultūros sritis
- Pedagogo profesinės ugdymo veiklos sritis
- Pedagogo profesinės bendruomenės sritis
- Pedagogo profesinio augimo sritis

Pedagogo profesijos kompetencijų vertinimo procedūros

- Pedagogo profesijos kompetencijų vertinimo sistema
- Kasmetinis pedagogo įsivertinimas
- Įsivertinamas siekiant pereiti į aukštesnį lygmenį
- (J)vertinimas pasivertinant turimą lygmenį
- Pedagogo profesijos kompetencijų applanas
- Pedagogo profesijos kompetencijų kolegialaus vertinimo pavyzdžiai
- Metinis pokalbis (rekomendacijos vadovui)
- Metų tobulėjimo plano gairės
- Kolegialus atgalinis ryšys
- Pedagoginės veiklos / pamokos stebėjimas
- Kolegialaus grįžtamojo ryšio susitikimas

MOKYTOJŲ IR PAGALBOS MOKINIUI SPECIALISTŲ KOMPETENCIJŲ APRAŠAS (2023)

Profesinės elgsenos srities kompetencijos:

- profesinės etikos kompetencija;
- profesinio tobulėjimo kompetencija;
- profesinio atsparumo ir streso valdymo kompetencija;
- sveikos gyvensenos kompetencija;
- profesinės autonomijos ir reflektavimo kompetencija

Veikimo kartu srities kompetencijos:

- mokymosi drauge, su kitais ir iš kitų kompetencija;
- bendradarbiavimo su ugdytinio šeima (tėvais, globėjais, rūpintojais) kompetencija;
- darbo komandoje kompetencija;
- konstruktyvaus bendravimo ir bendradarbiavimo pedagogų profesiniuose ir tarpprofesiniuose tinkluose kompetencija.

Kognityvinės srities kompetencijos:

- ugdytinių pažinimo kompetencija;
- įtraukiojo ugdymo planavimo ir įgyvendinimo kompetencija;
- mokomojo dalyko (srities) ir tarpdalykinė kompetencija;
- ugdymo turinio kūrimo ir realizavimo kompetencija;
- kritinio mąstymo ir problemų sprendimo kompetencija;
- profesinės veiklos tyrimo ir duomenų analizavimo kompetencija;
- kūrybiškumo kompetencija;
- ugdytinių motyvavimo, jų individualios pažangos ir pasiekimų fiksavimo ir vertinimo kompetencija;
- kalbinė (daugiakalbystės) ir komunikavimo kompetencija;
- medijų ir skaitmeninio raštingumo kompetencija.

Emocinės-motyvacinės srities kompetencijos:

- emocinio intelekto kompetencija;
- lyderystės kompetencija;
- kultūrinio identiteto, pilietiškumo ir tarpkultūrinė kompetencija.

Kodėl tiek daug mokytojo kompetencijų modelių?

- **Įvairūs švietimo standartai:** Skirtingose šalyse taikomi unikalūs švietimo standartai, todėl tenka kurti specialiai pritaikytus kompetencijų modelius;
- **Įvairūs mokymo kontekstai:** Mokytojai dirba skirtingose aplinkose (pvz., mieste ir kaime, pradinio ir vidurinio ugdymo įstaigose), todėl reikia specifinių kompetencijų, atitinkančių vietos poreikius;
- **Besikeičianti švietimo praktika:** Tobulėjant mokymo metodams ir technologijoms, kompetencijų modeliai atnaujinami, kad atspindėtų naujus edukacinius požiūrius ir apibrėžtų gebėjimus, reikalingus šiuolaikinėse klasėse;
- **Dėmesys skirtingiems aspektams:** Kai kuriuose modeliuose akcentuojamos konkretaus dalyko žinios, kituose - socialiniai ir emociniai įgūdžiai, klasės valdymas arba įtraukiojo mokymo praktika;
- **Suinteresuotųjų indėlis:** Prie šių modelių kūrimo prisideda įvairios suinteresuotosios grupės, įskaitant pedagogus, politikos formuotojus ir mokslininkus, todėl jų požiūriai ir prioritetai yra labai įvairūs.

Jeigu planuojate metams, sėkite saulėgražas
Jeigu planuojate dešimtmečiui, sodinkite medžius
Jeigu planuojate visam gyvenimui, mokykite vaikus

liaudies patarlė

Kam naudojami kompetencijų aprašai?

Kaip plėtoti mokytojų profesinį tobulėjimą?

Kada mokytojai suinteresuoti profesiniu tobulėjimu?

Kam naudojami kompetencijų aprašai? (Lencer, Strauch, 2019)

- individualus mokytojų karjeros planavimas;
- išorinis pristatymas, savireklama ir institucijos žinomumo didinimas;
- mokytojų kompetencijų vertinimas;
- strateginis personalo ir organizacijos vystymas;
- ugdymo kokybės iliustravimas;
- mokytojų kompetencijų plėtojimo pokalbiai;
- kvalifikacijos tobulinimo kursų pristatymas;
- kvalifikacijos tobulinimo galimybių paieška;
- mokytojų rengimas.

Kaip plėtoti mokytojų profesinį tobulėjimą?

(Lencer, Strauch, 2019)

- **Nuolatinis profesinis tobulėjimas:** Dalyvaukite mokymuose ir seminaruose, kad nuolat atnaujintumėte žinias apie švietimo tendencijas ir mokymo strategijas.
- **Mokymasis bendradarbiaujant:** Skatinkite mokytojų bendradarbiavimo kultūrą per tarpusavio stebėjimus, mentorystę ir profesinio mokymosi bendruomenes.
- **Reflektyvi praktika:** Skatinkite mokytojus apmąstyti savo mokymo metodus ir mokinių rezultatus, kad būtų galima nustatyti tobulintinas sritis.
- **Individualūs tobulėjimo planai:** Sukurkite individualius profesinio tobulėjimo planus, atitinkančius mokytojų stipriąsias ir tobulintinas sritis.
- **Technologijų naudojimas:** išnaudoti technologijų teikiamas galimybes, siekiant pagerinti mokymo įgūdžius ir mokinių įsitraukimą.
- **Grižtamojo ryšio mechanizmai:** Įdiekite reguliarius kolegų, administratorių ir mokinių atsiliepimų teikimus, kad būtų galima diskutuoti apie profesinį tobulėjimą.

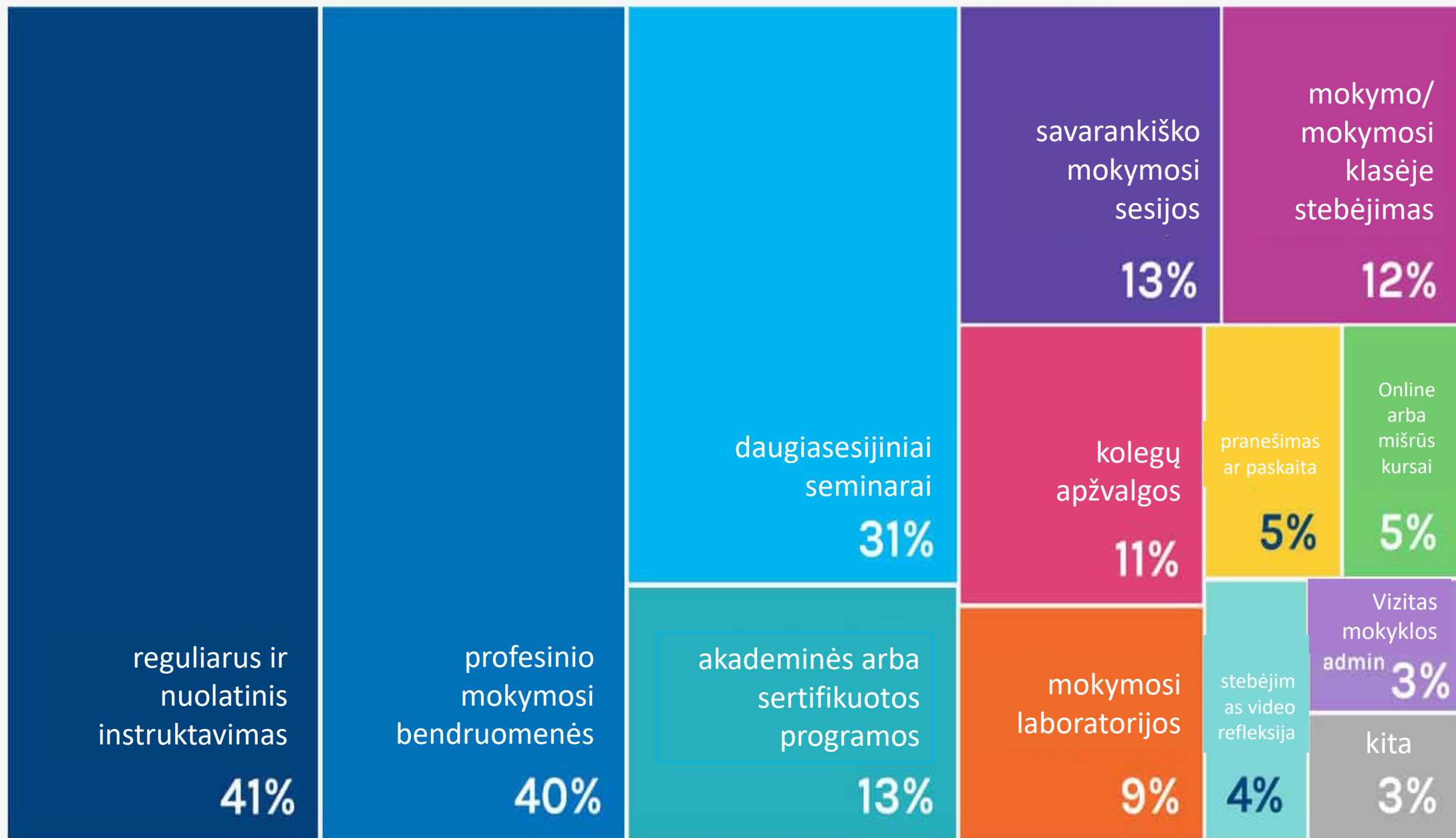

Kada mokytojai suinteresuoti profesiniu tobulėjimu?

- Mokytojai mokosi geriau mokyti, kai atranda naujų ir veiksmingų mokymo(si) strategijų;
- Mokytojai jaučiasi labiau įsitraukę, kai jaučia, kad mokykla nori, jog jie išnaudotų visas savo galimybes.
- Mokytojai didina savo kultūrinę kompetenciją, nes taip jie gali geriau suprasti ir užmegzti ryšį su skirtingais mokiniais.
- Mokytojai konstruoja savo mokymosi kelionę. Tuomet ir jie gali paskatinti mokinius rizikuoti, susidurti su nežinomybe, įveikti iššūkius.
- Mokytojai bendradarbiauja, nes dalinasi savo ir praturėja kitų patirtimi.
- Mokytojai įžvelgia mokymosi prasmę, nes tik konstruktyvus mokymasis daro įtaką mokymui bei mokymuisi.

2022 Education Focus Report

**Be ambicijų žmogus nieko nepradedą.
Be darbo žmogus nieko nebaigia.
Prizas jums nebus atsiųstas. Jūs turite jį laimėti.**

Ralph Waldo Emerson

Iššūkliai ir geros praktikos pavyzdžiai

Sisteminis kvalifikacijos tobulinimas

- **Birželis** - išskiriama probleminė sritis (vertinimas, sėkmės patirtys, kompetencijų vertinimas, planavimas), formuluojama kvalifikacijos tobulinimo tema.
- **Rugsėjis** – planavimas, metų tikslų ir veiklų numatymas (individualiu, metodinės grupės, mokyklos lygmenimis)
- **Lapkritis** – kvietinis lektorius, seminaras mokyklos pedagogams. Metodų, veiklų išbandymas.
- **Sausis** – kvietinis lektorius, seminaras mokyklos pedagogams.
- **Kovas** – kolegų pamokų stebėjimas. Aptarimas metodinėse grupėse.
- **Balandis** – metodinių grupių atradimai. Pristatymas mokykloje.

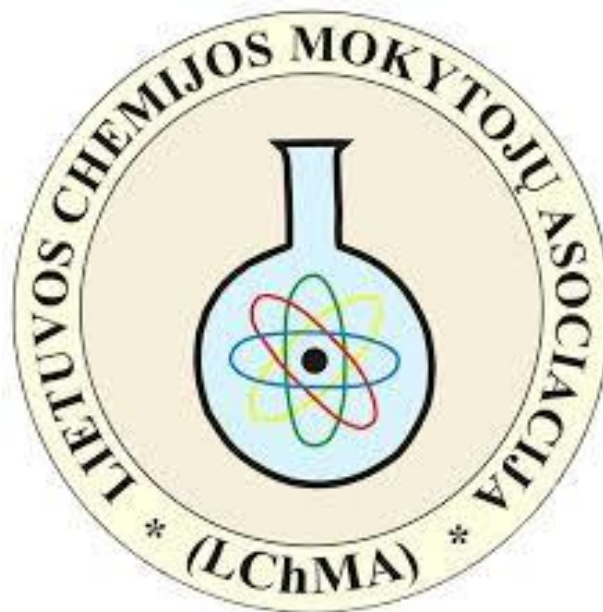

Koučeris – profesinio tobulėjimo mentorius

- Turinti daugiau nei 500 mokinių mokykla turi etatinį profesijos tobulinimo mentorių.
- Su kiekvienu mokytoju planuojamas metų, trijų metų profesinis tobulėjimas individualiai ir grupėje: „negali pabėgti“, „turi pagalvoti ir sugalvoti“.
- Apmokamos profesinio tobulėjimo dienos (etatiniai pavaduojantys mokytojai). Konsultacijos su metoriumi.
- Mentorius padeda spręsti organizacinius, finansinius klausimus. Moderuoja „derybas“ su mokyklos direktoriumi.

Bendradarbiavimas su profesinėmis bendruomenėmis

Koks turėtų būti veiksmingas mokytojų kompetencijų tobulinimas?

Į kiekvieną sudėtingą klausimą yra atsakymas, kuris yra aiškus, paprastas ir ... neteisingas.

(H.L. Menckin)

Ačiū už dėmesį